

58. møde.

Onsdag den 13. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding.

I skrivelse af samme dato meddeler socialministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om børnetilskud m. v.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme og forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering har afgivet betænkning over de til udvalget henviste forslag til lov om fiksering af ejendomsskyld til staten og forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter. Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding. Samtidig fremsætter socialministeren forslag til lov om børnetilskud (sp. 2573).

Begge disse lovforslag har i praktisk taget samme skikkelse været fremsat her i tinget i de tre foregående samlinger som led i det komplekse af lovforslag, hvori regeringen har samlet sine planer om en skatte- og udgiftsreform.

I de sidste samlinger er der udført et meget betydeligt arbejde i de udvalg, der har behandlet reformforslagene, og som et foreløbigt resultat af dette arbejde er der bl. a. gennemført en ny lov om vurdering

af fast ejendom, en forenkling af reglerne om beregning af indkomst- og formueskat samt en lempelse af beskatningen af merindtægter — den såkaldte 30 pct.-regel.

Under udvalgsarbejdet har det vist sig, at det — trods en meget energisk indsats fra udvalgsmedlemmernes side — har været umuligt at foretage en samlet behandling af det meget store arbejdsstof, som skatte- og udgiftsreformen rummer. Det har været nødvendigt at gøre enkelte problemer eller grupper af problemer — navnlig vedrørende beskatningsreglerne — til genstand for en meget indgående drøftelse, medens andre spørgsmål — navnlig vedrørende den såkaldte byrdefordeling — har måttet udskydes til senere behandling.

I erkendelse heraf har regeringen ikke ment at burde genfremsætte alle reformforslagene på én gang. For at fremme udvalgsarbejdet har vi fundet det rigtigst foreløbig at fremsætte skattereformforslagene, således at fremsættelsen af byrdefordelingsforslagene udsættes, indtil udvalgene kan afse tid til at behandle disse forslag.

Tidligere i denne samling er der således fremsat forslag om reform af ejendomsbeskatningen til staten og til kommunerne samt om indkomstskatten til kommunerne. Også de forslag, der fremsættes i dag, vedrører alene beskatningsspørgsmål, nemlig beskatningen til staten af personer og selskaber m. v. samt børnetilskuddene, der nøje hænger sammen med indkomstbeskatningen af personer. Under hensyn til den nære forbindelse mellem indkomstbeskatningen til staten og til kommunerne vil det være naturligt, at de nu fremsatte forslag behandles sammen med kommuneskatteforslaget.

Forslaget til ny statsskattelov og forslaget om børnetilskud er i alt væsentligt i overensstemmelse med de tilsvarende lovforslag fra tidligere samlinger. Der er således ikke foretaget ændringer i de foreslåede fradragsbeløb, skatteskalaer og skatteprocenter, ligesom de foreslåede børnetilskudsbeløb, der skal erstatte de gældende

[Finansministeren.]

børnefradrag ved indkomstbeskatningen til stat og kommune, er uforandrede. Udskrivningsreglerne er således stadig udformet under forudsætning af, at adgangen til at fradrage personlige skatter ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kun omfatter skatter til kommune og kirke. Spørgsmålet om en begrænsning af skattefradraget har jo tidligere været drøftet indgående her i tinget, og jeg har gentagne gange givet udtryk for, at jeg er villig til at forhandle om andre metoder til afhjælpning af de ulemper, som den gældende skattefradragsregel medfører. Jeg tænker her navnlig på merbeskatningen af indtægtsforøgelser.

I sidste samling behandlede vi disse spørgsmål på grundlag af ikke mindre end tre lovforslag, der tog sigte på en lempeligere beskatning af indtægtsforøgelser uden at gribe ind i adgangen til at fradrage alle personlige skatter ved indtægtsopgørelsen. Som bekendt blev resultatet af disse overvejelser en midlertidig lov om lempelse i beskatningen af merindtægter ved hjælp af den såkaldte 30 pct.-regel, som i de kommende måneder skal anvendes ved påligningen af statsindkomstskat. Selv om denne lov må betegnes som et fremskridt i sammenligning med de hidtil gældende regler, afhjælper den ikke alle de ulemper, som er forbundet med det ubegrænsede skattefradrag. Den anvendes ikke ved beregning af kommuneskatten og afbøder heller ikke den stærke stigning i statsskatten, der rammer de meget store indtægtsforøgelser. De er ganske vist ikke så hyppigt forekommende; men de gældende regler fører til gengæld ofte til særlig grelle resultater netop i disse tilfælde. Endelig vil vel ingen påstå, at den nye lov kan betragtes som et led i bestræbelserne for at forenkle vort skattesystem.

På denne baggrund har jeg ment at måtte opretholde det oprindelige forslag; men jeg gentager, at jeg selvfølgelig stadig er villig til at yde mit bidrag til at finde frem til en anden og helst lige så enkel løsning på problemet om beskatningen af merindtægter, selv om alt, hvad der hidtil er sket i denne sag, tyder på, at det kan blive svært.

Om de udskrivningsregler, som findes i statsskatte洛夫orslaget, skal jeg i øvrigt blot nævne, at de vil medføre en samlet udskriv-

ning, der er lidt større end for indeværende skatteår. Da forslaget først skal træde i kraft for skatteåret 1958-59, og da vi endnu ikke har noget overblik over udskrivningsbehovet til den tid, finder jeg det imidlertid rigtigst, at vi venter lidt med at tage stilling til eventuelle ændringer i skattesatserne.

Efter den sidste ligningslov kan en skatteyder få børnefradrag for børn mellem 16 og 18 år på betingelse af, at han lader sig sambeskatte med de pågældende børn. En lignende forhøjelse af aldersgrænsen er ikke foreslået med hensyn til de børnetilskud, der efter de nu fremsatte forslag skal afløse bl. a. de eksisterende børnefradrag. Grunden hertil er ikke, at regeringen vil afvise lempelser for forældrenes udgifter til uddannelse af børn i disse aldersklasser. Spørgsmålet om de studerendes skattemæssige stilling er imidlertid i øjeblikket genstand for nærmere overvejelse i undervisningsministeriet og finansministeriet, og det vil være rigtigst at vente med at stille forslag om ændringer på dette område, til resultatet af disse overvejelser foreligger.

Reglerne om opgørelse af varelagre og om afskrivning på maskiner og andre driftsaktiver samt om beskatning ved salg af aktiver, der har været genstand for afskrivning, er ligeledes uændrede i forhold til de tidligere statsskatte洛夫orslag.

Forslagets bestemmelser er imidlertid ikke udtryk for regeringens endelige stilling til disse spørgsmål. Reglerne om afskrivning på varelagre, maskiner og andre aktiver må udformes således, at de tilskynder til øget investering, og samtidig må reglerne om beskatning af avance ved salg af aktiver, der er genstand for afskrivning, revideres. Endvidere bør der åbnes adgang til at foretage skattefrie henlæggelse til fremtidig investering — i såkaldte investeringsfunds.

Når jeg i dag ikke fremsætter konkrete forslag på dette område, skyldes det, at der i den allernærmeste fremtid vil foreligge en betænkning fra det såkaldte afskrivningsudvalg, der er sammensat af repræsentanter for erhvervsorganisationerne og skatteadministrationen. Jeg har fundet det rigtigst, at der ved udformningen af disse forslag bliver mulighed for at tage hensyn til de resultater, udvalget måtte være nået

[Finansministeren.]

til, og jeg regner med at kunne fremsætte forslag til nye afskrivningsregler m. v. allerede i løbet af foråret.

Jeg skal i øvrigt ikke ved denne lejlighed foretage en nærmere gennemgang af forslagene enkelte bestemmelser, men blot henvise til, hvad jeg har sagt ved de tidligere fremsættelser. Derimod skal jeg fremsætte nogle mere almindelige bemærkninger om visse af de hovedspørgsmål i forbindelse med en skattereform, som det forekommer mig særlig påkrævet at få løst i den nærmeste fremtid.

Under drøftelserne af skattereformen er der fra flere sider rejst indvendinger mod den foreslåede skat af kapitalvinding. Jeg forstår meget vel, at der kan være uenighed om selve skattesatsen og om, hvilke avancer og andre erhvervelser der skal inddrages under denne beskatning. Om man skal bruge betegnelsen kapitalvindingsskat, eller om man vil foretrække at tale om en „særlig“ indkomstbeskatning, kan også diskuteres.

Derimod forekommer det mig vanskeligt at bestride, at vi savner en sådan beskatning.

Vi har nu mere end 50 år haft progressiv indkomstskat her i landet. Selv om der har været og stadig er nogen uenighed om, hvor stærk progressionen bør være, er der vel ingen, der tænker på at afskaffe selve progressionen i beskatningen. I det alt overvejende antal tilfælde, hvor de indkomstbeløb, der beskattes, virkelig er indtjent i løbet af et enkelt indkomstår, forekommer en progressiv beskatning da også rimelig og naturlig.

Imidlertid forekommer det ikke så sjældent, at den fortjeneste eller erhvervelse, som skatteyderen indkasserer i ét indkomstår, i virkeligheden kan henføres til en række indkomstår. I disse tilfælde kan det virke meget hårdt, hvis det modtagne beløb skal lægges sammen med skatteyderens øvrige indtægt og beskattes „på toppen“ af denne efter en progressiv skala.

Hvis en skatteyder f. eks. igennem 20 år har oparbejdet en forretning, som han derefter sælger, vil han som regel i salgsåret kunne indkassere et vederlag for goodwill, d. v. s. betaling for overtagelsen af den kundekreds, som han har oparbejdet i de

20 år, han drev forretningen. Hvis denne goodwill andrager 40 000 kr. og skatteyderens årsindtægt gennemgående har ligget på 20 000 kr., har han altså i virkeligheden tjent omkring 22 000 kr. om året, men er hidtil kun blevet beskattet af de 20 000 kr. For denne skatteyder vil en beskatning af de 40 000 kr. i et enkelt år virke langt hårdere, end hvis han år for år var blevet beskattet af tilvæksten i goodwillværdien. Man har da også indset, at en beskatning af den fulde goodwill i salgsåret vil virke urimeligt. Da en fordeling af beløbet over tidligere indkomstår vanskeligt lader sig praktisere, har man i stedet foreskrevet, at vederlag for goodwill ganske vist skal beskattes i salgsåret, men kun for halvdelens vedkommende. Det siger sig selv, at en sådan beskatning ofte vil virke ganske tilfældig. Ikke desto mindre anvendes samme princip for forskellige andre erhvervelser af lignende karakter. Jeg tænker her på vederlag for opgivelse af retten i henhold til en forpagtningskontrakt eller en udbyttekontrakt, avance ved salg af patentret o. lign.

Med hensyn til beskatningen ved tilbagekøb af renteforsikringer, pensionsforsikringer o. lign. er der i de senere år indført en regel, der tjener samme formål som bestemmelserne om beskatningen af goodwill m. v., men som er noget anderledes udformet. Tegner en skatteyder en pensionsforsikring el. lign., kan han efter de regler, der har været gældende siden skatteåret 1955-56, fuldt ud fratrække de årlige præmier ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst. Når forsikringsydelse kommer til sin tid kommer til udbetaling, skal de naturligvis på sædvanlig måde medregnes til den skattepligtige indkomst. Det kan imidlertid forekomme, at en sådan forsikring ophæves i utide, således at skatteyderen i stedet for en række årlige ydelser får udbetalt et engangsbeløb. Da dette engangsbeløb er tilvejebragt ved hjælp af præmier, der er fratrukket i den skattepligtige indkomst, er det kun naturligt, at det beskattes. For at undgå, at skatteyderen rammes for hårdt af progressionen, fordeles beskatningen over udbetalingsåret og de to næste indkomstår med en tredjedel i hvert af årene. Også i disse tilfælde ville det være en fordel både for skatteyderen og for skattemyndighe-

[Finansministeren.]

derne, hvis man hurtigst muligt efter udbetalingsåret kunne tage en rimelig skat, beregnet med en fast procent af hele det skattepligtige beløb.

En overgang til en proportional beskatning på de områder, jeg her har nævnt, skulle vel kunne samle almindelig tilslutning. Der er jo her ikke tale om at inddrage nye områder under beskatning, men kun om en forenkling af en allerede eksisterende beskatning. Jeg vil endog tro, at det skulle være muligt at tilvejebringe enighed om at drage enkelte andre indtægtsarter ind under en sådan proportional beskatning, f. eks. engangsudbetalinger fra arbejdsgivere til funktionærer i forbindelse med fratrædelse af stilling m. v. Efter gældende ret beskattes sådanne udbetalinger som hovedregel fuldt ud i det år, hvor udbetalingen sker, idet denne betragtes som en slags tillæg til den løn, som den pågældende har modtaget i de år, han har været ansat i virksomheden. Det kan imidlertid også forekomme, at udbetalingen helt går fri for beskatning, nemlig hvis den kan betragtes som det, man kalder „vederlag for tab af stilling“. Det er i praksis ofte meget svært at afgøre, om en udbetaling er af den ene eller af den anden art, og det forekommer i øvrigt ganske urimeligt, at sådanne fratrædelsesgodtgørelser skal underkastes så forskellig skattemæssig behandling på grundlag af rent formelle kriterier.

Også den forrige regering har erkendt, at en proportional beskatning må indgå i vort skattesystem. I min forgængers skatthereformforslag kaldtes den „særlig indkomstskat“, og den skulle bl. a. pålignes de før omtalte indtægter og erhvervelser ved afhændelse af goodwill og tidsbegrænsede rettigheder samt udbetaling af tilbagekøbsværdi af rente- og pensionsforsikringer o. lign. Den særlige indkomstskat skulle efter dette forslag også pålignes erstatning for tab af stilling og lignende engangsudbetalinger.

Jeg skal herefter omtale en anden gruppe af fortjenester og erhvervelser, som efter det foreliggende forslag til statsskattelov skal beskattes som kapitalvinding. Det drejer sig navnlig om fortjeneste ved salg af fast ejendom, skibe og værdipapirer samt om visse fortjenester ved salg af maskiner og

andet driftsinventar samt besætninger. Den skattemæssige behandling af disse fortjenester har altid været omstridt. Det skyldes vel ikke alene, at det for den enkelte skatteyder kan dreje sig om meget betydelige beløb, men også, at de her nævnte fortjenesters oprindelse ofte er af blandet karakter. Det kan således i det enkelte tilfælde ofte diskuteres, om en del af beløbet er indkomst, medens resten må betragtes som formuestigning, og om en sådan formuestigning bør indkomstbeskattes.

Ofte vil det — ligesom ved salg af goodwill og de øvrige erhvervelser, jeg før omtalte — dreje sig om beløb, der i virkeligheden er indvundet gennem en række år, men som først endeligt kan konstateres og indkasseres ved salg. I nogle tilfælde er der tale om erhvervelser, der nærmest har karakter af indkomst, men som af formelle grunde ikke medtages ved indkomstopgørelsen, f. eks. hvor et pantebrev udstedes til underkurs og indfries til pari. Her vil indfrielsesgevinsten jo i realiteten være renteindtægt for kreditor. I andre tilfælde vil det dreje sig om en værdistigning, der har fundet sted gennem en årrække og derfor indkasseres med et forholdsvis betydeligt beløb i salgsåret. En sådan værdistigning kan være sket i takt med den almindelige stigning i prisniveauet, men der kan desuden være tale om særlig store værdistigninger fremkaldt af, at den almindelige økonomiske udvikling skaber knaphed på aktiver af den pågældende art. Jeg tænker her ikke alene på grundværdistigning som følge af befolkningstilvækst, trafik anlæg m. v., men også på andre knapheds- eller monopolgevinster som følge af ufuldkommen konkurrence eller andre former for manglende tilpasning.

Som skattesystemet nu er indrettet, gælder der særlige regler for beskatningen ved salg af maskiner, skibe, erhvervsbygninger m. v. og af landbrugets besætninger. For maskiner, skibe og erhvervsbygninger hænger disse regler sammen med det allerede berørte spørgsmål om afskrivningernes udformning. Jeg skal i denne forbindelse ikke gå nærmere ind på disse særregler.

Hvor det drejer sig om salg af fast ejendom, der ikke er genstand for afskrivning, og af værdipapirer, skal fortjenesten efter de gældende regler indkomstbeskattes fuldt

[Finansministeren.]

ud i salgsåret, hvis det er skatteyderens erhverv at handle med sådanne formuegenstande, eller hvis han har købt dem i spekulationsøjemed. I alle andre tilfælde er fortjeneste ved salg af disse aktiver indkomstskattefri.

Medens det som regel nok lader sig afgøre, om det er en skatteydners erhverv at drive handel med formuegenstande af en eller anden art, volder det i praksis meget store vanskeligheder at bedømme, om en formuegenstand er erhvervet i spekulationsøjemed eller ikke. Det vil jo dreje sig om enkelte salg, der foretages kortere eller længere tid efter erhvervelsen, og det vil altid være særdeles vanskeligt at finde frem til, hvilke motiver skatteyderen har haft ved købet. Ofte vil der vel have været flere motiver til stede. Man kan jo have købt en fast ejendom både for at få et passende udbytte af den anbragte kapital og samtidig i håbet om engang at kunne sælge ejendommen med fortjeneste. Hvis det første motiv har været afgørende, slipper man helt for skat af fortjenesten. Hvis det andet motiv derimod har været bestemmende — hvad der jo i øvrigt ofte vil være svært at bevise — rammes hele fortjenesten af den progressive indkomstbeskatning i et enkelt år. Ved realisationsgevinster må man altså ofte vælge mellem fuld indkomstbeskatning i et enkelt år og fuldstændig skattefrihed på et meget usikkert grundlag ganske som i de tilfælde, hvor arbejdsgiveren udbetaler en funktionær et engangsbeløb ved fratræden.

Der er for mig ingen tvivl om, at det — i hvert fald i disse grænsetilfælde — ville være et fremskridt altid at kunne benytte en proportional beskatning.

Med hensyn til aktier betyder de foreslåede regler, at vi kan komme væk fra den urimelige beskatning, der nu rammer aktionærer ved et selskabs likvidation. Selv om en aktionær har købt sine aktier til en kurs langt over pari, skal han betale den progressive indkomstskat af alt, hvad han ved likvidationen får udloddet ud over aktiernes pålydende. Dette betyder, at han kan blive indkomstbeskattet også i de tilfælde, hvor han faktisk lider tab ved likvidationen, fordi han får udloddet mindre, end han i sin tid gav for aktierne.

Det vil dog vist være rimeligere, om en aktionær, hvad enten der er tale om salg eller likvidation, kommer til at betale en passende proportional skat af den værdistigning på aktierne, som har fundet sted, medens han har ejet dem. Den foreslåede kapitalvindingsskat vil endvidere lette løsningen af problemet om beskatning af friaktier.

En kapitalvindingsskat vil imidlertid ikke alene rationalisere beskatningen i tilfælde, hvor der i forvejen er tale om skattepligt; den gør det tillige muligt at beskatte de ofte meget betydelige fortjenester ved realisation af fast ejendom og værdipapirer, som efter de gældende regler kan indkasseres skattefrit.

Mod en beskatning af disse gevinster er det gjort gældende, at sådanne realisationsgevinster alene skyldes den almindelige prisstigning, og at en kapitalvindingsskat i disse tilfælde derfor ville blive en skat på forringelsen af pengeværdien.

Jeg synes imidlertid, at man ved denne betragtning ganske overser, at værdistigningerne som allerede nævnt kan have andre årsager end den almindelige stigning i prisniveauet, og at der i mange tilfælde vil være tale om fortjenester, der er langt større end den almindelige prisstigning, som har fundet sted i den tid, sælgeren har ejet det pågældende aktiv. Jeg behøver vist blot som eksempel herpå at henvise til den udvikling i kurserne på skibsaktier, der har fundet sted på børsen i den seneste tid.

Selv om man ser væk fra disse forhold og regner med, at fortjenesten kun svarer til den almindelige prisstigning, må man imidlertid tage i betragtning, at den person, som indkasserer realisationsgevinsten, næsten altid opnår en særlig debitorgevinst. Dette vil være meget almindeligt ved salg af fast ejendom, der jo praktisk taget altid er prioriteret. Køber man en uprioriteret ejendom for 100 000 kr., og sælger man den efter 10 års forløb for 125 000 kr., efter at prisniveauet i denne periode er stegt med 25 pct., vil ejerens formue reelt være uforandret. Hvis ejendommen derimod var prioriteret med 80 000 kr., ville skatteyderens avance ligeledes være 25 000 kr.; men sætter man dette beløb i forhold til de 20 000 kr., han i så fald har haft anbragt i

[Finansministeren.]

ejendommen, bliver hans fortjeneste 125 pct. i stedet for de 25 pct., som ville svare til den almindelige prisstigning. Skatteyderen har på denne måde indkasseret en til prisstigningen svarende fortjeneste ikke alene af sine egne midler, men også af de penge, som kreditorerne har stående i ejendommen.

Efter min opfattelse er det ganske urimeligt, at gevinster af denne art skal gå helt fri for beskatning.

Det har endvidere været indvendt mod kapitalvindingsskatten, at det er uheldigt at beskatte værdistigning ved salg i de tilfælde, hvor salgssummen skal benyttes til anskaffelse af et aktiv af samme art. Værdien af det nye aktiv vil jo ofte være steget lige så stærkt som prisen på det aktiv, der er solgt. Man har i denne forbindelse navnlig tænkt på de tilfælde, hvor en landbruger sælger sin ejendom for at købe en, der er større, eller hvor en skatteyder sælger sin villa, fordi han af hensyn til sit arbejde må flytte til en anden by og købe hus dér.

Disse indvendinger kan naturligvis give anledning til, at det under udvalgsbehandlingen undersøges, om det er muligt at udforme lempelsesregler for disse tilfælde, men de er efter min opfattelse slet ikke af en sådan vægt, at de kan føre til en opgivelse af kapitalvindingsbeskatningen i dens helhed.

Netop i den periode, vi nu er inde i, synes jeg at der er trang til en sådan beskatning. Fra alle sider opfordres der til øget arbejdsindsats og initiativ. På denne baggrund virker det uheldigt, at de omtalte realisationsgevinster, som kun i ringe grad er betinget af en arbejdsindsats fra skatteyderens side, går helt fri for indkomstbeskatning, medens de indtægter, hvis erhvervelse kræver en særlig indsats af skatteyderen, fuldt ud skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Mon det ikke var på tide at beskatte dem, der tjener på prisstigningerne, og til gengæld gå lidt mildere frem mod de befolkningsgrupper, som lider tab under disse?

Der findes imidlertid også andre skatte-kilder, som det vil være rimeligt at søge udnyttet i en tid, hvor skattebyrden er så stor. Som bekendt er det ikke alle de ind-

komstbeløb, der skal medtages på selvangivelsen, som faktisk bliver opgivet og beskattet. Efterhånden som skatterne er steget, har disse mangler ved ligningen fået større praktisk betydning. Hvor store beløb det drejer sig om, er det vanskeligt at udøve noget sikkert skøn over; men man må regne med, at de er meget betydelige. Hvorledes disse beløb fordeles sig på de forskellige grupper af skatteydere, ved man heller ikke ret meget om; men den omstændighed, at der er mulighed for at kontrollere visse indtægtsarter som f. eks. lønninger næsten fuldt ud, medens tilsvarende kontrolmuligheder ikke består for andre indtægtsarter som indtægt ved erhvervsvirksomhed, kunne tyde på, at undragelserne er meget ujevnt fordelt på de forskellige grupper af skatteydere. Det er derfor forståeligt, at navnlig lønmodtagerne i de senere år har rejst kravet om en mere effektiv skatteligning for derigennem at tilvejebringe større lighed i beskatningen af de forskellige befolkningsgrupper. Jeg kan i denne forbindelse henvise til de ønsker herom, som er fremsat i mange fag- og tjenestemandsblande og af Fællesrådet for danske Tjenestemande- og Funktionærorganisationer.

Det er et selvfølgelig retfærdighedskrav at søge de udtrykte ønsker om en bedre ligning imødekommet, og det kan kun beklages, at det hidtil har været så vanskeligt at vinde gehør herfor hos oppositionen. Hertil kan føjes, at de beløb, der undrages selvangivelserne, formentlig i vid udstrækning anvendes til et unødigt forbrug, som det i den nuværende økonomiske situation vil være helt rigtigt at begrænse.

En vigtig forudsætning for at opnå tilfredsstillende resultater ved ligningen er naturligvis, at ligningsarbejdet er godt organiseret, og at ligningsmyndighederne råder over den fornødne sagkyndige bistand. Hele spørgsmålet behandles for tiden i et udvalg af sagkyndige, og før dette har afgivet betænkning, har jeg ikke ment at burde fremsætte forslag om lovændringer på dette område.

Derimod indeholder statsskattelovforslaget en række bestemmelser, der tager sigte på at udvide skattemyndighedernes kontrolbeføjelser. Disse bestemmelser, der i alt væsentligt også fandtes i det forslag, jeg fremsatte i sidste samling, tager bl. a. sigte

[Finansministeren.]

på udvidet kontrol med de erhvervsdrivendes regnskaber.

Når man skal afgøre, om det regnskab, der indsendes sammen med selvangivelsen, nu også er egnet til at danne grundlag for skatteansættelsen, er det af største betydning, at man får mulighed for at se, hvorledes den daglige regnskabsførelse foregår. I praksis viser det sig jo, at mange regnskaber må tilsidesættes ved ligningen, fordi regnskabsførelsen ikke opfylder de mindstekrav, der må stilles fra skattemyndighedernes side.

Efter de gældende regler har skattemyndighederne, når særlige forhold taler derfor, adgang til på stedet at gennemgå det regnskabsmateriale med bilag, der påberåbes som grundlag for selvangivelsen, og tillige at opgøre lagre, inventar, maskiner og andet driftsmateriel.

Disse bestemmelser er efter regeringens opfattelse ikke tilstrækkelige. I de tilfælde, hvor selvangivelsen bygger på et regnskab, må det være berettiget at hævde, at regnskabsmateriale i realiteten er et led i selve selvangivelsen, og der bør derfor være samme adgang til at kræve dokumentation for regnskabets enkelte poster som for de poster, der er opført direkte på selvangivelsen. Det forekommer endvidere mindre hensigtsmæssigt at gøre adgangen til kontrolbesøg betinget af et så ubestemt kriterium som „særlige forhold“. Denne betingelse er derfor ikke medtaget i forslaget, idet de forhold, der normalt vil tale for at efterprøve regnskabet, jo ofte må søges netop i det regnskabsmateriale, som det drejer sig om at få adgang til.

Det er endvidere uheldigt, at skattemyndighederne efter de gældende regler kun har adgang til at gennemgå det regnskabsmateriale, der påberåbes som grundlag for selvangivelsen. Et virkeligt billede af regnskabets kvalitet får man først ved at kontrollere det løbende regnskab og foretage optælling og afstemning af kassebeholdning m. v. Der er derfor ved de foreslåede regler åbnet mulighed herfor.

Forslaget indeholder desuden bestemmelser om en udvidet adgang til at kræve oplysning om erhvervsdrivendes omsætning med andre erhvervsdrivende. Efter de gældende regler kan sådanne oplysninger

normalt kun kræves med hensyn til enkelte navngivne kunder eller leverandører, medens skattemyndighederne efter forslaget også skal kunne begære oplysninger om mellemværender med ikke-navngivne erhvervsdrivende. Endvidere er der givet udførligere regler om arten af de oplysninger, som skal meddeles skattemyndighederne.

I de tilfælde, hvor erhvervsdrivende ikke skal føre regnskab, foregår kontrollen med selvangivelsen i reglen på den måde, at man på grundlag af de i selvangivelsen anførte oplysninger beregner, hvad skatteyderen i indkomståret har disponeret over til privatforbrug, og skønner over, hvorvidt dette beløb stemmer med, hvad skattemyndighederne i øvrigt ved om den pågældendes levevis. Ved udøvelsen af dette skøn vil det være af stor værdi, hvis skatteyderen får pligt til at oplyse visse hovedposter i privatforbruget, og en sådan pligt er derfor foreslået indført.

En gennemførelse af de her omtalte foranstaltninger vil ikke alene bidrage til en mere ligelig fordeling af skattebyrden de forskellige befolkningsgrupper imellem; den vil tillige bevirke en forøgelse af de beløb, der kommer frem til beskatning. For statens vedkommende vil dette med uforandrede skattesatser medføre en forøgelse af skatteindtægterne, der kan lette skattebyrden på andre hårdt ramte områder, og for kommunernes vedkommende vil der så at sige automatisk blive tale om en nedsettelse af beskatningen for de skatteydere, der hidtil er blevet beskattet af deres fulde indtægt.

En bedre skatteligning og gennemførelsen af forslagets faste beskatningsprocent af indtægter under et vist beløb vil gøre hele indkomstskattesystemet mere tiltalende. Der vil blive større retfærdighed ved skattebyrdens fordeling, og lysten til at øge indtægten og spare op heraf vil styrkes betydeligt. Det vil også blive lettere at gå over til en skat ved kilden.

Allerede da jeg i sidste samling fremsatte skattereformlforslagene, var jeg inde på, at en skattereform efter regeringens opfattelse måtte udformes således, at der blev skabt grundlag for en overgang til en såkaldt kildeskat.

Under udvalgsarbejdet i sidste samling fremkom jeg med en redegørelse for de

[Finansministeren.]

problemer, som en kildeskat rejser; men på grund af de mange andre spørgsmål, som udvalget har måttet beskæftige sig med, har der ikke været lejlighed til nogen indgående drøftelse af denne redegørelse. Det er imidlertid regeringens opfattelse, at en kildebeskatning, der er indført i de andre nordiske lande, frembyder så store fordele, at spørgsmålet om dens indførelse her i landet nu må tages op.

Efterhånden som indkomstskatterne er steget, bliver det mere og mere uholdbart, at den skat, der betales i årets løb, er beregnet af indkomsterne i et af de to forudgående år.

Ved en kildeskat opkræves indkomstskatten så vidt muligt samtidig med erhvervelsen af den indkomst, som skal beskattes. For lønindtægters vedkommende beregnes skatten af arbejdsgiveren, og skatten indeholdes ved lønudbetalingen, hvorefter arbejdsgiveren afregner over for skattemyndighederne. Samme fremgangsmåde benyttes med hensyn til pensionsindtægter o. lign.

Når indkomståret er udløbet, beregner man, som hidtil, den skat, som skatteyderen skal betale af hele indkomsten i det pågældende år. I denne indkomst kan jo indgå indtægter, hvoraf der ikke er indeholdt skat, og bl. a. af denne grund kan der forekomme uoverensstemmelser mellem den endelige skat og den skat, der er indbetalt i årets løb. De indeholdte beløb betragtes derfor som en forskudsskat, der modregnes i det endelige skattetilsvær, og eventuelle differencebeløb må afregnes efter indkomstårets udløb.

For en række indtægtsarter, navnlig indtægt ved selvstændig erhvervsvirksomhed, kan der ikke foretages indeholdelse af skat. Forskudsskatten må her beregnes på grundlag af en selvangivelse og så vidt muligt tilpasses indkomsten i betalingsåret, men skatteyderen må selv indbetale forskudsskatten. Ligesom for lønmodtageres vedkommende må der efter indkomstårets udløb foretages en endelig skatteberegning og ske berigtigelse af eventuelle differencebeløb.

Især for lønmodtagere ville det være langt at foretrække, om vi kunne få indført en ordning, hvorefter skatten så vidt

muligt kunne blive afviklet samtidig med, at indtægten erhverves. Særlig hvor indkomsten pludselig går ned på grund af sygdom, arbejdsløshed el. lign., ville det være af betydning, at skatten af den forudgående periodes normale indkomst allerede er betalt, således at man undgår at afdrage på en skatterestance, længe efter at indtægtsforholdene er blevet normale igen. Det kan også nævnes, at særlig de søfarende er interesseret i skat ved kilden, og et særligt udvalg arbejder hermed.

Også hvor en skatteyder flytter til udlandet eller kommer hertil fra udlandet, vil en kildeskat virke smidigere end det gældende skattesystem. I fraflytningstilfældene vil skatteyderen normalt have afviklet sit skattetilsvær her i landet inden afrejsen, og ved tilflytning sætter beskatningen ind, så snart han erhverver indtægt her i landet. Denne fremgangsmåde stemmer tillige med det skattesystem, der anvendes i de fleste andre lande. En kildeskat vil derfor løse en række problemer, som i dag volder såvel de pågældende skatteydere som skattemyndighederne stort besvær, og den vil tillige lette indgåelsen af overenskomster til undgåelse af dobbeltbeskatning.

Endelig vil kildeskatte medføre praktiske lettelser i tilfælde af skatteyderens død, fordi han som regel vil have betalt skat af sin indtægt lige indtil dødsfaldet.

De fordele, jeg her har omtalt, opvejer efter min opfattelse langt de vanskeligheder, der vil være forbundet med indførelsen af en kildeskat. Jeg tænker bl. a. på det merarbejde, som ordningen vil påføre arbejdsgiverne og skattemyndighederne med beregning, indeholdelse og afregning af skattebeløb.

Der kan imidlertid gøres meget for at lette dette arbejde. Det vil især være vigtigt, at reglerne bliver så enkle som muligt, og endvidere vil det være af afgørende betydning, at skattelovgivningen udformes således, at forskudsskatten så vidt muligt kommer til at svare til den endelige skat. Det hensyn bør efter min mening have afgørende vægt ved det videre arbejde med skattereformen.

Man kunne rejse det spørgsmål, om der er grund til at beskæftige sig så meget med vort indkomstskattesystem i en tid, hvor der fremsættes så mange ønsker om over-

[Finansministeren.]

gang til forbrugsskat — direkte eller indirekte. Som bekendt er der også nedsat et ekspertudvalg med den opgave at undersøge alle problemer omkring forbrugsbeskatningen. Hertil kan svares, at vort nuværende indkomstskattesystem ikke afgiver et retfærdigt grundlag for en endelig vurdering af, hvilken plads indkomstskatten skal indtage i vort fremtidige beskatningssystem, og at det haster med at få gennemført reformer, der kan afbøde de vanskeligheder, vi rent øjeblikkeligt står i.

Dette vil ikke forhindre fortsatte undersøgelser af, i hvilket omfang forbrugsbeskatningen skal omlægges, og hvorledes den skal tilpasses indkomstskatten.

Det afgørende er, at det foreliggende skattereformforslag inddrager nye områder under beskatning i en tid, hvor der virkelig er brug herfor til lettelse af beskatning af indtægter, der i dag rammes urimelig hårdt til skade for produktion og opsparing.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling her i tinget.

Socialministeren (Strøm): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om børnetilskud m. v.* Forslaget, der er enslydende med det forslag, der blev fremsat i folketingsåret 1955-56, må ses i sammenhæng med det forslag til lov om en reform af skattelovgivningen, som fremsættes for det høje ting samtidig med dette forslag (sp. 2557 ff.).

Idet jeg i øvrigt skal henvise til de bemærkninger, finansministeren har fremsat, anbefaler jeg forslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, for at hun som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et i går anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): På den kommunistiske folke-

tingsgruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring (om fremrykning til 1. april 1957 af udbetaling af forhøjelser af den indtægtsbestemte folkepension).*

Som det vil fremgå af bemærkningerne til vort lovforslag, går det ud på at sætte de beskedne årlige forhøjelser til rentemodtagerne i kraft fra 1. april i år i stedet for — som fastsat i loven af 2. oktober 1956 — fra 1. oktober 1957. De årlige forhøjelser vil som bekendt fra 1. oktober i år andrage til ægtepar i hovedstadsområdet 400 kr. årlig, til ægtepar i købstæderne 500 kr. og til ægtepar i landkommunerne 600 kr. Til enlige vil forhøjelserne andrage to tredjedele heraf, det vil sige henholdsvis 267 kr., 333 kr. og 400 kr. i kommunegrupperne I, II og III. For det kommende finansår vil disse beskedne forbedringer til rentemodtagerne dog kun komme til udbetaling med halvdelen af de nævnte beløb, nemlig henholdsvis 200 kr., 250 kr. og 300 kr. til ægtepar i kommunegrupperne I, II og III, til enlige to tredjedele heraf. Der vil altså, hvis loven ikke ændres, kun blive udbetalt halvdelen af de fastsatte årlige forhøjelser.

Den kommunistiske gruppe kan ikke erklære sig tilfreds med, at de nuværende rentemodtagere skal vente med folkepensionens forbedring til et halvt år efter, at de administrative ændringer — inkluderingen af tillæggene i folkepensionens grundbeløb — er gennemført, og til et halvt år efter, at man er begyndt at opkræve folkepensionsskatten, der jo som bekendt skal opkræves fra 1. april i år. Det er ikke noget nyt standpunkt, det kommunistiske parti hermed indtager. Vore bestræbelser er gået ud på at få folkepensionen påbegyndt adskilligt tidligere. Det vil være bekendt, at vort selvstændige lovforslag om folkepension forudsatte en folkepension, der begyndte 1. april 1955. Ved regeringsforslaget anden behandling i juni i fjor forsøgte vi at overbevise partierne herinde om det uholdbare i at udskyde forbedringerne til de